

Урок - реквієм «Дзвони Чорнобиля».

Шановні присутні!

Сьогодні ми проведемо урок пам'яті, урок - реквієм про трагедію, яка сталася 26 квітня 1986 року на Чорнобильській атомній електростанції. Згадаємо героїв - ліквідаторів, які ціною власного здоров'я та життя врятували Україну від страшного лиха!

Полин - трава... Стародавнє містечко пригорнулося серед лісів і ланів до світлової Прип'яті. А звідки, з яких глибин народних придбав назву полин - трави Чорнобиль?

1. І буде суд, який поверне віру,
Та не поверне молоді життя...
Хто квітень наш отак підступно зрадив,
Що стільки горя, аж рида весна?
І хто тепер такій біді зарадить?
Щоб жив Дніпро
І щоб жила весна.
І щоб, як завше» сад весняним шалом
Не як ілюзія - дивись здаля.
А істина,
Щоб стрілку не заскалило
В дозиметрах, де зболена земля.

Бібліотекар. Чорнобиль. Це ім'я походить від назви різновиду гіркої полину - чорнобилки. Спочатку так іменувалося давнє поселення, потім - місто, а згодом - і атомна електростанція. Мало хто знав про чорнобривого брата сивого полину, аж поки не стався страшний атомний вибух у місті, яке зветься Чорнобиль. І тоді згадали люди, що у Книзі книг - Біблії - говориться про полин і пов'язану з ним страшну катастрофу; «...засурмив третій Янгол, - і велика зоря спала з неба, палаючи як смолоскип. І спала вона на третину річок та водні джерела. І ймення зорі тієї - «Полин». І стала третина води, як полин, і багато людей повмирали з води, бо зіркла вона» («Апокаліпсис»).

2. Впала з неба додолу потривожена Ангелом зірка.
Покотилась до обрію, збурила зоряну синь.
На душі стало сумно, на устах стало солоно - гірко,
Бо чорнобиль - трава - то полин.
Чом же ти, Україно, материнська вербова колиска,
Знов така мовчазна, мов обпалена груша стоїш?
І течуть твої сльози, і болять твої рани так близько.
Чом не просиш у Бога здоров'я для діток своїх?

3. Чи чуєш ти, світе,
Як гірко ридає полин,
Як тяжко і тужно
Моєму народу болить?

4. Чи буде квітень, як завжди
Дарунками весняної здоби,
Чи власним іменем біди
Ми назвемо його «Чорнобиль»?
Чи може викреслим його
З календарів своїх допоки,
Нас теплий грітиме вогонь
Ще не відкритих ізотопів?
Безмежна мисль не має меж,
Її спинити годі!
І ти, Чорнобилю, ти теж
Не маєш меж сьогодні.

4. Настала Великодня світла мить,
І котиться святкова колісниця.
Для нас же це - Чорнобильська річниця,
І серце запечалене щемить.

5. Святковий дзвін -
То подзвін про Чорнобиль...
Свічки у церкві жевріють в імлі,
Лунає спів невидимого хору,
Ми молимося про всенародне горе
Н цьому боці матері - землі.

6. Жилосьь легковажно,
Жилосьь безбережно,
Та вибух, дістав нас -
Пожежа!
Сади очманіло цвітуть,
Бентежно,
А в дзвонах вітрів -
Пожежа!

7. Чорнобиль... Це назва невеликого районного центру, що знаходиться в 130 км від Києва. В історію Чорнобиль увійшов назавжди як місто, що дало назву одній із найбільших технічних катастроф.

8. Для України, для всіх хто причетний до трагедії, життя поділено на дві частини: до 26 квітня 1986 року і після нього. Цим частинам у народі вже дано назву - два кольори часу.

9. Білих болей не буває,
Що не біль, то чорний біль.
Чорним лихом, чорним смутком,
В ніч квітневу став Чорнобиль.
В чорних справах, в чорних душах,
Почорнів ще білий світ,
І чорнітиме Чорнобиль,
Нам і внукам сотні літ.

10. Ту мирну весняну українську ніч на берегах Прип'яті люди не забудуть ніколи. О 1 год. 24 хв.40 сек., коли Прип'ять, містечко атомників, Чорнобиль і вся Україна спали безтурботнім сном, раптом пролунав вибух і над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції велетенське полум'я несподівано розірвало нічну темряву.

11. «З руїн реактора виривається стовп вогню, пари, уламки перекриттів, блискучих труб, палаючих шматків графіту. Стовп стрімко, як фантастична ракета, піднявся в небо, освітлюючи корпуси атомної, ручку з верболозами. Вогненний стовп завмирає на висоті 1,5 км. На вершині його утворилась світла куля, яка наче засмоктує в себе цей примарний стовбур, всередині якого щось рухається, згортається, випробовується, але сам він стоїть над нічною землею, як ялинкова іграшка кривавого кольору. Ніч безвітряна. І стовп стоїть між небом і землею, наче вагається, куди ж пустити свій корінь».

12. Зойкнула Земля чаїним криком:
- Сину, збережи і захисти!
Вийшла мати із іконним ликом:
- Йди, синочку. Хто ж, коли не ти?
Спалахнуло небо, впало крижнем:
- Сину, вбережи і захисти!
Вийшла Жінка з немовлятком ніжним:
- Йди, коханий. Хто ж, коли не ти?

13. І уже ні сина, ані мужа,
Лиш розверсті зорані поля...
Та пліч - о - пліч стали
Біль і Мужність.
Дух і Воля
Небо і земля.

14. Зовсім молоді пожежні вступили в вируюче полум'я, у смертельну небезпеку, якою дихав реактор, пожежі в ту ніч, не шкодуючи ні сил, ні свого життя, виконали присягу на вірність народу України.
15. Ті, що згоріли в огні
В перші хвилини двобою,
Землю прикрили собою,
Як наші батьки на війні.
Не залишали пости,
Мужньо стояли на герці.
Пам'ятник їм вознести
Треба у кожному серці

Бібліотекар. Біда відгукнулася болем у серцях мільйонів людей. Наша країна вперше відчула на собі таку грізну силу, як ядерна енергія, що вийшла з - під контролю.

Уже через кілька секунд по тривозі прибули до реактора пожежні ВПЧ -2 (охорона АЕС) на чолі з начальником караулу лейтенантом Володимиром Правиком. Його загін першим ступив на лінію вогню, а Володимиру ж лише 23 роки. У молодого лейтенанта не було права на помилку...

16. 23-річний Володимир Правик, як потім було встановлено комісією, вибрав найбільш правильне рішення - направив свій загін з 14 чоловік на дах машинного залу площею в 500 квадратних метрів. Адже в цьому залі знаходилися всі турбіни, через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії, які від вогню могли б перетворитися на бікфордів шнур.
17. Незабаром прибуло підкріплення з міста Прип'яті на чолі з лейтенантом Віктором Кібенюком. Вступивши у вируюче полум'я, у смертельну небезпеку, якою дихав реактор, пожежні в ту ніч, не шкодуючи сил, ні самого життя, виконали присягу на вірність Україні.

(лунає музика з кінофільму «Приборкання вогню»)

18. Вогонь і землю зріднили собою
І кипіла у них під ногами земля.
Навіть небо двигтіло од вогненного болю,
І тривога палюща долітала здаля.
А трагедія кожну мить наростала,
Мов зібрала зі світу пожежі. Розплати, війну.
І немов з Хіросіми, з безодні повстала
Перед людством, відкривши свою таїну.
Як спинити її - нуртувало єдине бажання.
Не терпілось, не ждалось - загрожував згаяний час.
Невпокорене атомне випробування
Впало вперше, пожежники мужні, на вас.

19. А вогонь все лютував, не вщухав. Коли на місце аварії прибув начальник пожежної частини майор Телятников, то побачена картина приголомшила його.
20. Відкритий реактор, а зверху над його смертоносним радіаційним диханням, на величезній висоті, приблизно 70 метрів, метушилися маленькі постаті. Майор піднявся на дах машинного залу. З тріском палала вся площа покрівлі. Навкруги разом із вогнем вирував задушливий дим, киплячий бітум пропалював чоботи, розпеченими бризками осідав на одяг, в'їдався в шкіру.
21. До 5-ї години ранку пожежу було ліквідовано. Подув легенький вітерець. І величезний стовп диму, пилу, кіптяви відірвався від реактора і посунув територією України, Білорусії, Росії, сіючи за собою смертоносну радіацію. Ціною життя 28 пожежних було врятовано інші блоки АЕС, Київ, Україну та інші країни від страшної катастрофи.

*(на екран проєктуються портрети 6 пожежних,
імена яких називає ведучий)*

22. Ось імена перших жертв Чорнобильського полум'я: Володимир Тишура, Віктор Кібенюк, Володимир Правик, Василь Ігнатенко, Микола Титенок і Микола Ващук.
23. Перший удар на себе,
Перший вогонь на себе.
Так відчайдушний Данко
Людям віддам своє серце.
З полум'ям стали до бою,
З полум'ям смертоносним.
І заступили собою
Світ, що малий, що дорослий.

*(на екран проєктується покинуте місто Прип'ять.
Уривки з фільму)*

24. Так земля заводнилась
І стала наріжно, як атом.
Ви не знали про це,
Молоді оборонці життя.
Кожен з Вас до кінця
Залишився і в смерті солдатом,
Про власну хоробрість
Не знали ви ще до пуття.
Тільки б смерть зупинить - ту
Підступну, що атомна зветься,
Де живе все згорає на її
Непомітному тлі.

25. Ви плечем до плеча пов'язались
І серцем до серця,
Ідучи у вогонь - та заради
Життя на землі.
Ви - безумство хоробрих - все
Назавжди зріднили собою:
Землю сущу, і лютий вогонь,
І відвагу людську.
Нам лишається пам'ять,
Що світить життям і любов'ю, -
Тим високим життям, що, як серце,
Дається лиш раз на віку.

Бібліотекар: Наша пам'ять і пам'ять багатьох наступних поколінь - знову і знову буде повертатися до трагічних квітневих днів 1986 року, коли ядерна смерть загрожувала всьому живому і неживому. Вирвавшись з - під влади недбайливих господарів, вона спричинила трагічні наслідки.

26. Поля і луки, ліси і озера, ставки і річки Чорнобильщини тяжко уражені невидимою чорною хворобою. Дичавіє земля, хоча ще квітують і родять сади. Ніхто не споживає тих гірких плодів, ніхто не йде до лісу за його цілющими дарами. Чорний круг невідомо скільки років залишиться незагойною виразкою на лоні природи, закарбується в серцях людей, які покинули рідні домівки, обжиті, облаштовані місця, могили своїх батьків.
27. Офіційна довідка (середина травня 1986 року) : із зони вивезено понад 90 тисяч жителів; загублено 48 тисяч гектарів земельних угідь; виведено із ладу 14 підприємств; 15 будівельних організацій; втрачено 900 тисяч квадратних метрів житла, 10400 приватних будинків.
28. Людство прагне Всесвіт досягнути
І себе у ньому зрозуміть.
А тривожне «бути чи не бути?»
Страшно над планетою висить.
На землі, у домі вселюдському,
Протиріч і негараздів - тьма.
Будьмо, люди, обережні в ньому,
Іншого житла у нас - нема.
29. Нині в Україні склалася важка демографічна ситуація. Смертність населення перевищує народжуваність. Є області України, які вже не відтворюють населення. У державі народилося понад 14 тисяч неповноцінних дітей. Близько 70 відсотків дітей від народження мають ті чи інші відхилення у здоров'ї. Збільшується кількість психічних і онкологічних захворювань у дітей. Чи не час усій громадськості бити на сполох, рятувати своє майбутнє, майбутнє нації?

30. Жадання людства - зупинити
Бездні атомної смерч.
Ми ж сівачі,
Ми - сонця діти -
Спроможні зупинити смерть.
Спинити вибухи, ракети -
Роззброїти віки і дні,
Щоб сонце мирної планети
У кожнім сходило вікні.
Щоб трави , колоски і віття
Вогнем не перетліли в прах.
Щоб грізне ядерне жахіття
Не спалахнуло по світах.
Щоб наша дума і дорога
Єднали глибину і вись, -
Вола чорнобильська пересторога:
- Людство, зупинись!

(звучить сьома частина «Реквієму» В.Моцарта).

Бібліотекар: Ми повинні запам'ятати уроки Чорнобиля. Повинні пам'ятати про минуле, отямитися, задуматися, зробити висновки, щоб це минуле не повернулося ніколи.

31. За днями дні, минав повільно рік.
За днями дні - і другого немає.
Нехай же лихо наше проминає
І в світі не повториться повік.
Хай стане мир міцнішим у сто крат,
Хай над землею чисте небо буде.
Чорнобиль - попередження, набат,
Його уроків людство не забуде.

Бібліотекар: Всього у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи взяло участь 600 тисяч осіб із СРСР, зокрема , українців - 350 тисяч. Померло після Чорнобильської аварії 14 тисяч ліквідаторів - українців.

Лише в Україні від аварії на ЧАЕС постраждало 3 278 521 особа, включаючи 1 264 329 дітей.

*Чорнобильський вітер по душах мете,
Чорнобильський пил на роки опадає.
Годинник життя безупинно іде.
...Лиш пам'ять, лиш пам'ять усе пам'ятає.
О. Матушок.*

**МАСОВІ
ЗАХОДИ**

